

عنوان مقاله:

پراکندگی، کارکرد و الگوی حاکم بر سازه و تزیین آثار سلجوقیان در ولایت برخوار اصفهان

محل انتشار:

فصلنامه مطالعات تاریخ فرهنگی، دوره 5، شماره 18 (سال: 1392)

تعداد صفحات اصل مقاله: 1

نویسندگان:

سعید امیرحاجلو - University of Jiroft

جواد نیستانی - Tarbiat Modares University

خلاصه مقاله:

سوال اصلی مقاله این است که الگوی پراکندگی، ساخت و تزیین بناهای دوران سلجوقی چگونه است؟ بدین منظور، داده های اولیه با روش میدانی و کتابخانه ای گردآوری و طبقه بندی شده و شهرها، روستاها و شواهد معماری برخوار در دوره ی سلجوقیان معرفی شده است. سپس عناصر معماری و کارکرد آثار با مطالعه نقشه ی بناها معرفی شده و بر پایه ی مقایسه ای تطبیقی، الگوی حاکم بر ساخت و تزیین آنها تبیین شده است. پس از آن، با استفاده از نظریه ی مکان مرکزی کریستالر، سکونت گاه های مرکزی و اقماری دشت برخوار شناسایی و نحوه اثرگذاری و اثرپذیری مراکز سکونتی این دوره بر یکدیگر، مطالعه و مکان های مرکزی و اقماری معرفی شده است. از مهم ترین دستاوردها و نتایج مقاله، وجود الگوی مشخص در ساخت کاروانسراها و مساجد سلجوقی برخوار است. به عبارت بهتر، الگوی ساخت کاروانسراهای برخوار استفاده از نقشه ی منظم، متقارن و از قبل تعیین شده، شکل یابی بر محور مخالف با وزش بادهای مخرب شرقی، شمالی و غربی (محور مورب)، پلان چهارایوانی، قرارگیری اتاق های سکونت مسافران در چهار طرف حیاط، استفاده از سنگ لاشه به عنوان مصالح اصلی، استفاده از گل و گچ به عنوان ملات و اندود و عدم وجود تزیینات در کاروانسراها را نشان می دهد. همچنین الگوی مشترک مساجد سلجوقی برخوار شامل گنبدخانه ی کاملا همسان و هم اندازه، فرم اولیه ی یک ایوانی، تک مناره ی شاخص با تزیینات آجرکاری با نقوش لوزی شکل به شیوه هشت و گیر، تزیینات آجرکاری، توپی های گچی ته آجری و آجرلعبادار در گنبدخانه ها، کتیبه های کوفی ساده و کوتاه، تزیین آجر پیش بر با نقوش گره چینی شش بند و شمسه و ترنج است. همچنین از دیگر نتایج این پژوهش، شناسایی مکان های مرکزی و اقماری در دشت برخوار است.

کلمات کلیدی:

Seljuq Architecture, Isfahan, Barkhar, Seljuq Mosques, Seljuq Caravansaries

معماری سلجوقی، اصفهان، برخوار، مساجد سلجوقی، کاروانسراهای سلجوقی

لینک ثابت مقاله در پایگاه سیویلیکا:

<https://civilica.com/doc/1283118>

